

**SPRAWOZDANIE Z REALIZACJI
GMINNEGO PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI
dla Miasta i Gminy Okonek na lata 2009-2012**

I Wprowadzenie

Gminny Program Opieki nad Zabytkami na lata 2009-2012 uchwalony został przez Radę Miejską w Okonku uchwałą nr L/271/2009 z dnia 29 grudnia 2009 r. Realizacja programu weszła w życie 14 dni po jego ogłoszeniu w Dzienniku Urzędowym Województwa Wielkopolskiego Nr 40 poz. 985, tj. w dniu 01 marca 2009 r.

Zgodnie z art. 87 ust. 5 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2010 r. Nr 130, poz. 871) Burmistrz zobowiązany jest co dwa lata do sporządzania sprawozdania z realizacji Programu i przedstawienia go Radzie Miejskiej.

W związku z powyższym niniejsze sprawozdanie obejmować będzie okres od dnia 29 grudnia 2009 r. do dnia 31 sierpnia 2011 r.

Gminny Program Opieki nad Zabytkami zakładał realizację następujących celów:

- włączenie problemów ochrony zabytków do systemu zadań strategicznych, wynikających z koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju,
- zahamowanie procesów degradacji zabytków i doprowadzenia do poprawy stanu ich zachowania,
- wyeksponowanie poszczególnych zabytków oraz walorów krajobrazu kulturowego,
- podejmowanie działań zwiększających atrakcyjność zabytków dla potrzeb społecznych, turystycznych i edukacyjnych oraz wspieranie inicjatyw sprzyjających wzrostowi środków finansowych na opiekę nad zabytkami,
- określenie warunków współpracy z właścicielami zabytków, eliminujących sytuacje konfliktowe związane z wykorzystaniem tych zabytków,
- podejmowanie przedsięwzięć umożliwiających tworzenie miejsc pracy związanych z opieką nad zabytkami.

II Realizacja programowych kierunków działań w zakresie opieki nad zabytkami

1. Gminna Ewidencja Zabytków

1.1. Sporządzenie gminnej ewidencji zabytków nieruchomych.

W latach 2009-2011 sporządzono gminną ewidencję zabytków w części dotyczącej obiektów ujętych w rejestrze zabytków województwa wielkopolskiego: wykonanie dokumentacji fotograficznej i opisowej. Aktualnie posiadamy ewidencję (program komputerowy GEZv2.2) w formie zbioru 12 kart adresowych zabytków nieruchomych z terenu gminy, znajdujących się w rejestrze zabytków. Wszystkie obiekty ujęte w gminnej ewidencji zweryfikowano pod kątem stanu zachowania, stanu własnościowego i lokalizacji według oznaczeń ewidencji gruntów.

Zgodnie z wojewódzką ewidencją zabytków należy ująć w Gminnej Ewidencji Zabytków 483 obiekty znajdujące się na terenie Miasta i Gminy Okonek do końca 2012 r. Sołtysi i radni otrzymają po 1 egz. kart adresowych z terenów im podległych.

W czasie obowiązywania Programu Rada Miejska uchwaliła miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego dla 5 miejscowości (Okonek, Podgaje, Borucino, Lotyń, Chwalimie). W toku procedury przeprowadzono uzgodnienia z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków, którego wszystkie uwagi zostały uwzględnione w opracowaniach.

Działalność inwestycyjna w Gminie realizowana jest przez wszystkie podmioty niezależnie od form własności w uzgodnieniu z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków w odniesieniu do zabytków znajdujących się w wykazie zabytków nieruchomych wyznaczonych do ujęcia w wojewódzkiej ewidencji zabytków oraz zabytków wpisanych do rejestru zabytków.

W okresie sprawozdawczym złożono 4 wnioski w sprawie wpisu do Rejestru Zabytków Województwa Wielkopolskiego, które dotyczyły:

obiekt	miejsowość	nr rej.	uwagi
budynek zespołu dawnego Sądu, ul. Niepodległości 53, obecnie Urząd Miejski	Okonek	812/Wlkp/A z dnia 17 sierpnia 2010 r.	-
wieża widokowa	Okonek	-	wszczęto postępowanie administracyjne w sprawie wpisania do rejestru zabytków

kaplica cmentarna	Okonek	-	zaopiniowano negatywnie (w odp. nie reprezentuje wyjątkowych cech architektonicznych i historycznych)
<ul style="list-style-type: none"> • Kościół p.w. św. Piotra i Pawła • Kościół p.w. Najświętszej Marii Panny • Kościoła p.w. św. Stanisława Szczepanowskiego • Kościoła p.w. Pana Jezusa 	<ul style="list-style-type: none"> Lędyczek Glinki Mokre Chwalimie Łomczewo 	<ul style="list-style-type: none"> 834/Wlkp/A z dnia 31 marca 2011 r. - - 811/Wlkp/A z dnia 16 sierpnia 2010 r. 	<ul style="list-style-type: none"> - wniosek nie rozpatrzony wniosek nie rozpatrzony -

Kolejne obiekty typowane do wpisu do rejestru zabytków województwa wielkopolskiego, zgodnie z działaniami programowymi to:

- Dwór w Brokęcinie,
- Krochmalnia i Gorzelnia w Lotyniu,
- Dwór w Pniewie,
- Zespół Elektrowni Wodnej „Podgaje”.

1.2. Sporządzenie gminnej ewidencji zabytków archeologicznych.

Gminna ewidencja zabytków nie obejmuje jeszcze zabytków archeologicznych. Dnia 28 lipca 2011 r. Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków przekazał wykaz zabytków archeologicznych znajdujących się na terenie gminy Okonek, który ma stanowić podstawę do opracowania gminnej ewidencji.

1.3. Inwentaryzacja obiektów tzw. małej architektury (kapliczki, krzyże przydrożne).

Ewidencja małej architektury będzie wykonana w trakcie uzupełnień gminnej ewidencji zabytków nieruchomości o kolejne obiekty.

1.4. Udostępnianie i promocja zabytków nieruchomych.

Na stronie www.okonek.pl została stworzona zakładka „Opieka i ochrona zabytków”, która udostępnia wykaz działań Gminy Okonek dotyczący ochrony i opieki nad zabytkami oraz „Gminny program opieki nad zabytkami dla Miasta i Gminy Okonek na lata 2009 – 2012”.

Po całkowitym wykonaniu gminnej ewidencji zabytków nieruchomych rozpocznie się etap udostępniania kart adresowych zabytków i ich promocji. Ekspozowanie zabytków i walorów krajobrazu kulturowego Gminy Okonek będzie realizowane wielopłaszczyznowo.

1.5. Edukacja w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego.

Temat zasobu zabytków i krajobrazu kulturowego regionu oraz możliwościach ich ochrony był promowany na poziomie szkół podstawowych, gimnazjalnych oraz przedszkolnym. Wysłano z początkiem roku szkolnego 2010/2011 pisma do placówek na terenie gminy z prośbą o zwiększenie zainteresowania obiektami zabytkowymi.

Dziedzictwo kulturowe stało się tematem zajęć lekcyjnych, co pozwoliło dzieciom i młodzieży zapoznać się bliżej z zabytkami z terenu gminy Okonek (w Przedszkolu Miejskim im. Marii Konopnickiej w Okonku wykonywano prace plastyczne dotyczące obiektów zabytkowych naszego terenu).

1.6. Zahamowanie procesów degradacji zabytków i doprowadzenia do poprawy stanu ich zachowania.

W zakresie opieki nad zabytkami uwarunkowania prawne określa ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. Nr 162, poz. 1568 z późn. Zm.)

Wymieniona ustawa nakłada na właściciela obiektu zabytkowego utrzymanie go w należyтым stanie technicznym i do ponoszenia wynikłych z tego tytułu kosztów. Samorządy różnych szczebli oraz Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego, wojewódzcy konserwatorzy zabytków na sformalizowanych zasadach mogą udzielać pomocy w finansowaniu prac remontowych, restauracyjnych przy zabytku. Pomoc taka udzielana jest na wniosek zainteresowanego – właściciela obiektu. Istnieje zasada współdziałania różnych organów przy rozpatrywaniu wniosków w tym przedmiocie i przyznawaniu dotacji.

Przy opracowywaniu gminnej ewidencji zabytków dokonana będzie ocena stanu obiektów i na tej podstawie ustalony zostanie plan remontowy.

Poniższa tabela przedstawia wykaz prac restauratorskich, konserwatorskich wykonanych w okresie sprawozdawczym przy obiektach wpisanych do rejestru zabytków.

Obiekt	miejsowość	zakres prac w latach	dofinansowanie
Kościół filialny p.w. Wniebowzięcia NMP wraz z terenem przykościelnym	Borucino	- 2009 r. – pełna konserwacja techniczna i estetyczna korpusu architektonicznego i rzeźb ołtarza głównego, - 2010 r. – przywrócenie pierwotnej polichromii na bokach i przedpiersiach ławek.	- budżet Miasta i Gminy Okonek 15.000 zł
Kościół filialny p.w. Wniebowzięcia NMP wraz z terenem przykościelnym	Ciosaniec	- 2010 r. – pełna konserwacja techniczna i estetyczna korpusu architektonicznego i rzeźb ołtarza głównego.	- budżet Miasta i Gminy Okonek 5.000 zł
Kościół parafialny p.w. Wniebowzięcia NMP	Lotyń	- 2008 – 2010 r. – prace budowlano – konserwatorskie konstrukcji kościoła, a także wymiana instalacji elektrycznej i odgromowej oraz montaż instalacji p-poż. i alarmowej.	-
Kościół ewangelicki, obecnie rzymsko – katolicki, parafialny p.w. NMP od Wykupu Niewolników wraz z otoczeniem	Okonek	- 2008 r. – wymiana posadzki we wnętrzu kościoła, - 2009 r. – wymiana ławek neogotyckich z 2 poł. XIX w. na istniejące,	-

		- 2009 r. – wymiana pokrycia dachowego, realizowana w etapach.	
Kościół ewangelicki, obecnie rzymsko-katolicki, filialny p.w. św. Kazimierza wraz z otoczeniem	Brokęcino	- 2009 r. – konserwacja i restauracja przedpiersia ławki.	- budżet Miasta i Gminy Okonek 5.000 zł

Tworzenie warunków współpracy z właścicielami zabytków dla zapewnienia ich opieki realizowane jest przez bezpośrednie i pisemne kontakty zainteresowanych z Burmistrzem na podstawie uregulowań wewnętrznych, tj. w oparciu o:

- uchwałę w sprawie zasad udzielania dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków,
- corocznie uchwalany „Program współpracy Miasta i Gminy Okonek z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie”.

Gmina nie ma możliwości pomocy finansowej na opiekę nad zabytkiem należącym do osoby fizycznej i nie wpisanym do rejestru. Z tych też względów utrudnione jest egzekwowanie wykonania określonych niezbędnych prac przy zabytku. W większości przypadków (stare chatupy, stodoły, budynki gospodarcze) ulegają procesowi degradacji. Właściciele nie są zainteresowani właściwym eksponowaniem obiektu, a wręcz dążą do ich likwidacji w celu uzyskania terenu pod kolejną zabudowę.

1.7. Poprawa stanu zachowania zabytkowych cmentarzy wpisanych do rejestru zabytków i figurujących w wojewódzkiej ewidencji zabytków.

W chwili obecnej posiadamy na terenie Gminy Okonek 3 czynne cmentarze oraz 28 nieczynnych cmentarzy, w tym cmentarzysko kurhanowe w Lędyczku. Wszystkie cmentarze figurują w wojewódzkiej ewidencji zabytków, zgodnie z ostatnim wykazem przesłanym przez Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków w Poznaniu Delegatura w Pile. Po wykonaniu pełnej dokumentacji będzie można określić, które z cmentarzy zostaną objęte programem rewitalizacji, a które będą stanowić tereny zieleni urządzonej bądź pozostałości po cmentarzyskach z miejscem pamięci lub lapidarium.

III Finansowanie zadań z zakresu ochrony i konserwacji zabytków w latach 2009-2011

1.1. Wewnętrzne źródła finansowania.

Zasady udzielania dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków z budżetu Miasta i Gminy Okonek określa Uchwała Nr XLII/220/06 Rady Miejskiej w Okonku z dnia 27 czerwca 2006 r. w sprawie zasad udzielania dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków z późniejszymi zmianami wprowadzonymi Uchwałą Nr XVIII/130/2008 Rady Miejskiej w Okonku z dnia 26 lutego 2008 r.

W okresie sprawozdawczym udzielono 3 dotacji z budżetu Miasta i Gminy Okonek na dofinansowanie prac konserwatorskich, restauratorskich przy obiektach wpisanych do rejestru zabytków na podstawie:

- Uchwały Nr XLII/234/2009 z dnia 30 czerwca 2009 r. – udzielono dotację w wysokości 5.000 zł dla Parafii p.w. Matki Bożej od Wykupu Niewolników w Okonku z przeznaczeniem na prace konserwatorskie, restauratorskie przy zabytkowym kościele w Brokęcinie.
- Uchwały Nr L/283/2009 z dnia 29 grudnia 2009 r. – udzielono dotację w wysokości 5.000 zł dla Parafii Rzymsko-Katolickiej p.w. św. Jana Chrzyciela w Pniewie z przeznaczeniem na prace konserwatorskie, restauratorskie przy zabytkowym kościele w Ciosańcu.
- Uchwały Nr L/284/2009 z dnia 29 grudnia 2009 r. – udzielono dotację w wysokości 10.000 zł dla Parafii Rzymsko-Katolickiej p.w. św. Jana Chrzyciela w Pniewie z przeznaczeniem na prace konserwatorskie, restauratorskie przy zabytkowym kościele w Borucinie.

1.2. Zewnętrzne źródła finansowania.

Zadania z zakresu ochrony zabytków mogą być wspierane poprzez zewnętrzne źródła dofinansowania udzielane zgodnie z obowiązującą ustawą z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opieki nad zabytkami.

W sprawozdawczym okresie Gmina Okonek ubiegała się o pomoc finansową z Urzędu Marszałkowskiego na sporządzenie dokumentacji konserwatorsko-budowlanej zespołu dawnego sądu, a obecnej siedziby Urzędu Miejskiego w Okonku. Sejmik Województwa Wielkopolskiego nie przyznał dotacji na to zadanie.

Sporządzenie gminnej ewidencji zabytków i planu remontowego pozwoli na większą możliwość pozyskania dotacji.

IV Podsumowanie

Podsumowując realizację Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami należy stwierdzić, że problematyka opieki nad zabytkami i ochrony zabytków na terenie Miasta i Gminy Okonek w latach 2009-2011 nie zajmowała istotnego miejsca w działaniach Urzędu Miejskiego. Ze względu na ograniczone możliwości finansowe i organizacyjne gminy w omawianych latach zrealizowano jedynie zaplanowane w budżecie zadania. Stwierdzić należy, iż zwiększyło się zainteresowanie społeczne posiadany zasobem obiektów zabytkowych w gminie w szczególności wśród dzieci i młodzieży szkolnej. Poprawił się również stan zachowania niektórych obiektów zabytkowych.

Cele programowe zostały zrealizowane niestety tylko częściowo, co jest wynikiem przede wszystkim braku systematycznego opracowywania gminnej ewidencji umożliwiającej prowadzenie planowanej polityki konserwatorskiej.

Z up. BURMISTRZA

mgr. Janusz Młczak
Zastępca Burmistrza

Sporządziła: R.B.

Okonek, 27 wrzesień 2011 r.